

Eskrim Antrenörlerinin Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi

Yusuf BARSBUĞA^{1A}, Beyza HALVACIAY^{2B}, Onur SARI^{3C}

¹ Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Konya/Türkiye

² Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Düzce/Türkiye

³ Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Kütahya/Türkiye

Address Correspondence to Yusuf BARSBUĞA: e-mail: yusufbarsbuga@hotmail.com

A: Orcid ID: 0000-0003-2522-4396 B: Orcid ID: 0000-0002-8327-4255 C: Orcid ID: 0000-0003-2522-4396

Özet

Bu araştırmanın amacı, ülkemizde faal olarak eskrim yarışmalarında antrenör olarak görev alan, antrenörlerinin öfke ifade tarzlarını ölçmek ve yorumlamaktır. Araştırma gurubunu Türkiye Eskrim Federasyonu'nun, 2019 sezonu vizeli antrenör listesinde yer alan farklı antrenör kademelerine sahip 91 antrenör oluşturmaktadır. Tarama (survey) modeli esas alınarak yürütülen bu çalışmada; Spielberger (1988) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması Özer (1994) tarafından yapılmış olan Öfke İfade Tarzı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Veriler yüzde, ortalama ve standart sapmalar verilerek özetlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı ikili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup t testi, ikiden fazla küme karşılaştırmaları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında ölçek güvenilirlik katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılan antrenörlerin; Öfke İfade Tarzı Ölçeği puan ortalamalarının, cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu ve antrenörlük kademesi değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı gözlemlenirken; Antrenörlük deneyim süresi değişkenine göre ise yalnızca öfke dışı alt boyutunda, dört yıl ve üzeri deneyim süresine sahip antrenörlerin lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eskrim, Antrenör, Öfke İfade Tarzı

Evaluation of Anger Expression Styles of Fencing Coaches

Abstract

The aim of this research is to measure and interpret the anger expression of the coaches who are working as trainers in fencing competitions. The research group consists of 91 coaches with different coach levels in the 2019 season visas list. (Turkey Fencing Federation Coaches List-2019). Based on the survey model, within the relevant study, State-Trait Anger Expression Scale which was developed by Spielberger (1988), and also validated and made reliable in Turkish by Özer (1994), was used. In evaluation of data and estimation of values, the SPSS 16.0 statistical package program was utilized. Data was summarized with averages and standard deviations. Since data showed a normal distribution, independence group t-test for pair comparisons, One Way Variance Analysis (anova) for multiple comparisons were preferred. In this study, scale reliability coefficient was calculated as .74. The significance level was regarded as 0.05 in this study. As a result of the research; it was concluded that there were no significant differences in the average points from the State-Trait Anger Expression Scale in accordance with the gender, age, income, marital status and coaching degree variable; However, statistically significant differences were observed according to the coaching experience variable. It has been observed that participants with a coaching experience of four years or more have more outrages than participants with a coaching experience of three years or less.

Keywords: Fencing, Coach, Anger Expression Style

GİRİŞ

Günümüzde sosyal izolasyon; çağın en derin toplumsal sorunlarından biri haline dönüşmüştür. Özellikle iletişimin azalması, insanların duygusal çehrelerinin dışa yansımaları da ciddi boyutta etkilemektedir. Bu etkiler içerisinde sıklıkla rastlanan ve negatif yönde yorumlanan "öfke" kelime anlamı olarak, Türk Dil Kurumu (2022) 'na göre, engellenme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi; kızgınlık, şiddet olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle; bireyin kendisine yönelik bir tehlike nedeniyle başkalarını uyarması sonucu ortaya çıkan bir olgu olarak tanımlanabilir. Bireyin planları, istekleri ve ihtiyaçları engellendiğinde ya da adaletsiz bir davranış ve tehdit algılandığında öfkelenildiği söylenebilir (Üstün ve Taşgın 2020). Normalde, öfke tamamen doğal bir duygudur. Bütün insanların çeşitli durumlar karşısında ortaya koyduğu tepki ve çevresel etkileşimde bir ifade yöntemidir (Marwa ve ark. 2022). Öfke kontrolünün sanılan aksine öfkeyi gizlemek değil, öfkenin hangi boyutları olduğunu bilmek ve gerekli önlemleri almak olduğu söylenmektedir. Öfke kontrol altına alındığında insana enerji veren, insanı harekete geçiren olumlu bir duygu olduğu, günlük hayatta duygularını ve öfkesini kontrol edebilen kişilerin daha başarılı olduğu belirtilmektedir (Kara ve ark. 2021).

Öfke ile mücadele etmek, öfke denetimi kazanmak, ruh sağlığı açısından olduğu kadar sportif başarının sağlanmasında da oldukça önemlidir. Çünkü sürekli öfkelenen birey huzursuz ve mutsuz olacaktır. Bu nedenle öfkenin iyi tanınması, anlaşılması oldukça önemlidir (Demir ve ark. 2017).

Eskrim branşı da yalnızca sporunun tek başına aktör olarak yer aldığı branşlardan ziyade, hakemin ve antrenörlerin de yarışma sırasında oldukça maça müdahil olduğu bir yapıya sahiptir. Özellikle eleme maçları arasında; kural gereği, sporcu ile bire bir iletişime geçmesine izin verilen antrenörlerin, öfke ifade biçimlerinin, sporunun performansına doğrudan etki ettiği söylenebilir. Bu araştırma ile ülkemizde faal olarak eskrim yarışmalarında, antrenörlük görevini yürüten eskrim antrenörlerinin öfke ifade tarz ve stillerini ölçmek ve yorumlamak amaçlanmıştır.

METOD

Tarama (survey) modeli esas alınarak yürütülen bu çalışmada; Spielberger (1988) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması ve geçerlilik-güvenilirlik çalışması Özer (1994) tarafından yapılmış olan Öfke İfade Tarzı Ölçeği kullanılmıştır. İlgili ölçek 34 maddeden oluşmakta olup 4'lü Likert tiptedir. Öfke Kontrol, Öfke İç ve Öfke Dış olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ayrıca Öfke İfade Tarzı Ölçeği ile veriler toplanırken, araştırmaya katılan antrenörlerin bazı kişisel bilgileri de toplanmıştır. Bunlar cinsiyet, yaş, gelir durumu, medeni durum, antrenörlük deneyim süresi ve kademesidir.

Araştırma grubunu; faal olarak yarışmalarda görev alan ve Türkiye Eskrim Federasyonunun 01/01/2019 tarihi itibarı ile 2019 yılı vizeli antrenörler listesinde yer alan 198 antrenörden rastgele seçilmiş 91 antrenör oluşturmaktadır. Ölçek formları araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılarak, formu cevaplamaya gönüllü katılımcılara dağıtılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler yüzde, ortalama ve standart sapmalar verilerek özetlenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Basıklık ve Çarpıklık (Kurtosis - Skewness) Kat sayıları aralığı ile kontrol edilmiş, söz konusu aralığın +2.0 ve -2.0 değerlerini aşmadığından, verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı ikili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup t testi, ikiden fazla küme karşılaştırmaları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında ölçek güvenilirlik katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Bu çalışma için, Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi girişimsel olmayan etik kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Antrenörlere Ait Kişisel Bilgilerin Dağılımı

Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Kadın	32	35,2
	Erkek	59	64,8
	Toplam	91	100,0
Yaş	19-24 Yaş Arası	43	47,3
	25 Yaş ve Üzeri	48	52,7
	Toplam	91	100,0
Medeni Durum	Evli	27	29,7
	Bekar	64	70,3
	Toplam	91	100,0
Gelir Seviyesi	3000 TL ve Altı	49	53,8
	3001 TL ve Üzeri	42	46,2
	Toplam	91	100,0
Antrenörlük Tecrübesi	1-3 Yıl Arası	45	49,5
	4 Yıl ve Üzeri	46	50,5
	Toplam	91	100,0
Antrenörlük Kademesi	1. Kademe	29	31,9
	2. Kademe	46	50,5
	3. Kademe	16	17,6
Toplam	91	100,0	

Tablo 1. incelendiğinde; araştırmaya katılan antrenörlerin, %64,8 (n=59)'u erkek katılımcılardan oluşurken, %52,7 (n=48)'sinin 25 Yaş ve üzeri olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca antrenörlerin, %50,5 (n=46)'inin 4 yıl ve üzeri antrenörlük tecrübesi olduğu tespit edilmiştir

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Yaş Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Yaş	N	X	Ss	Sd	t	P
Anger Control subscales	19-24 Yaş Arası	43	2,744	0,558	89	0,901	0,372
	25 Yaş ve Üzeri	48	2,854	0,605			
Anger/in subscales	19-24 Yaş Arası	43	1,872	0,465	89	1,063	0,291
	25 Yaş ve Üzeri	48	1,976	0,471			
Anger/out subscales	19-24 Yaş Arası	43	1,889	0,472	89	0,764	0,447
	25 Yaş ve Üzeri	48	1,963	0,448			

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, yaş değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	Erkek	59	2,877	0,560	89	1,680	0,106
	Kadın	32	2,664	0,607			
Öfke Dışa	Erkek	59	1,957	0,507	89	0,908	0,404
	Kadın	32	1,871	0,388			
Öfke İçer	Erkek	59	1,968	0,506	89	1,245	0,266
	Kadın	32	1,855	0,350			

Tablo 3. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, cinsiyet değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Medeni Durum Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	Bekar	64	2,781	0,570	89	0,525	0,614
	Evli	27	2,851	0,621			
Öfke Dışa	Bekar	64	1,884	0,429	89	1,335	0,233
	Evli	27	2,027	0,547			
Öfke İçer	Bekar	64	1,935	0,486	89	0,242	0,825
	Evli	27	1,912	0,395			

Tablo 4. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, medeni durum değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Gelir Seviyesi	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	3000 TL ve Altı	49	2,803	0,590	89	0,24	0,981
	3001 TL ve Üzeri	42	2,800	0,582			
Öfke Dışa	3000 TL ve Altı	49	1,903	0,465	89	0,528	0,599
	3001 TL ve Üzeri	42	1,955	0,477			
Öfke İçer	3000 TL ve Altı	49	1,931	0,472	89	0,57	0,955
	3001 TL ve Üzeri	42	1,925	0,448			

Tablo 5. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, Gelir Seviyesi değişkenine göre incelenmesi sonucu, bütün alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Antrenörlük Tecrübesi Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

	Antrenörlük Tecrübesi	N	X	Ss	Sd	t	P
Öfke Kontrol	1-3 Yıl Arası	45	2,833	0,548	89	0,502	0,617
	4 Yıl ve Üzeri	46	2,771	0,619			
Öfke Dışa	1-3 Yıl Arası	45	1,833	0,431	89	1,920	0,48*
	4 Yıl ve Üzeri	46	2,019	0,490			
Öfke İçer	1-3 Yıl Arası	45	1,919	0,470	89	0,187	0,853
	4 Yıl ve Üzeri	46	1,937	0,453			

(p < 0,05)

Tablo 6. incelendiğinde araştırmaya katılan eskrim antrenörlerinin, Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamalarının, Antrenörlük Tecrübesi değişkenine göre incelenmesi sonucu, Öfke Kontrol ve Öfke İçer alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmezken; Öfke Dışa alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Antrenörlük tecrübesi dört yıl ve üzeri olan katılımcıların, tecrübe süresi üç yıl ve az olan katılımcılara göre öfke dışa alt boyutu puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Antrenörlük Kademesi Değişkenine Göre Öfke İfade Tarzı Ölçeği Puan Ortalamaları Anova Testi Sonuçları							
	Antrenörlük Kademesi	N	X	Ss	Sd	F	P
Öfke Kontrol	1. Kademe	29	2,724	0,516	2	1,678	0,193
	2. Kademe	46	2,769	0,593	88		
	3. Kademe	16	3,039	0,640	90		
Öfke Dışa	1. Kademe	29	1,844	0,083	2	0,877	0,420
	2. Kademe	46	1,989	0,074	88		
	3. Kademe	16	1,898	0,095	90		
Öfke İçer	1. Kademe	29	1,991	0,430	2	0,651	0,524
	2. Kademe	46	1,923	0,501	88		
	3. Kademe	16	1,828	0,381	90		

Tablo 7. incelendiğinde araştırmaya katılan antrenörlerin, Antrenörlük Kademesi değişkenine göre incelenmesi sonucu; Öfke Kontrol, Öfke İçer ve Öfke Dışa alt boyutlarında antrenörlük kademeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sunay ve arkadaşlarının (2021) Ankara ilinde farklı branşlarda faaliyet gösteren 404 antrenör üzerinde yaptıkları araştırmada, erkek antrenörlerin öfke kontrollerinin kadın antrenörlere göre daha yüksek olduğu ve yaş değişkenine göre, büyük olan antrenörlerin öfke kontrollerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine Üstün ve Taşgın (2020)'nin muay thai sporcular ile yaptığı çalışmada, spora yönelik, bireyin spor alanındaki deneyimleri ve kendini gerçekleştirme duygusunun öfkeyi yönetme, kontrol etme veya bastırma üzerinde motivasyonel ve olumlu bir etkiye sahip olduğu değerlendirilmiştir. Kara ve arkadaşlarının; (2021) toplamda 83 karate antrenörü üzerinde yapmış oldukları çalışmada da öfke ifade stilleri ile yaş ve deneyim süresi açısından pozitif yönlü farklılıklar tespit edilmiştir. İlgili çalışmada antrenörlerin yalnızca öfke ifade stilleri incelenmemiş olup, bilişsel esneklik durumları da öfke ifade stilleri ile değerlendirilmiştir. Karate antrenörlerinin bilişsel esneklik ve öfke ifade stillerinin pozitif yönde anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Demir ve arkadaşlarının (2017) yılında sporcular üzerinde yapmış oldukları çalışmada da öfke ifade stillerinin takım ve bireysel olarak yarışmalara katılan sporcularda farklılaştığı tespit edilmiş olup, bu durumun hakem ve antrenör kaynaklı olabileceği vurgulanmıştır. Yine Ahmadi ve arkadaşlarının (2011) sporcular üzerinde yapmış oldukları bir araştırmada öfke ifade stillerinin, saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olduğu, ve bu ilişkinin negatif

yönlü olduğu tespit edilmiştir. Gökmen ve Kuru (2021)'in 100 kişi üzerinde yapmış oldukları çalışma sonucuna göre spor yapan bireylerin öfke kontrol düzeylerinin yapmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarımız değerlendirildiğinde, araştırma grubunu oluşturan eskrim antrenörlerinin öfke ifade stillerinin; yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir ve antrenörlük kademesi gibi değişkenlere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı, yalnızca deneyim süresi değişkenine göre tek alt boyutta farklılaştığı gözlemlenmiştir. Araştırmamızla benzerlik gösteren bir başka çalışma ise Duque ve arkadaşları tarafından, (2022) İspanyol basketbol antrenörleri ile yapılmış olan sporcular ve takım performans durumlarının incelendiği araştırmadır.

Öfke ifade tutumu birçok noktada sportif performans ve sonuca etki eden, bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle hareket kontrolü, zamanlama ve karşılıklı reaksiyonun önem arz ettiği branşlardan biri olan eskrimde de bu durum oldukça önem arz etmektedir. Sporcu kadar yarışmanın yürütülmesinde önemli bir etki gücüne sahip antrenörlerinde öfke ifade stillerinin, sporcuların performansına etki edeceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Ahmadi, S. S., Besharat, M. A., Azizi, K., & Larijani, R. (2011). The relationship between dimensions of anger and aggression in contact and noncontact sports. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 247-251.
- Demir, H., Sezan, T., Demirel, H., Yalçın, Y. G., & Altın, M. (2017). Sporcuların Öfke İfade Tarzları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 408-414.
- Duque, V. H., Saenz-López, P., Gómez-Ruano, M. Á., Ibáñez-Godoy, S. J., Conde, C., Almagro, B. J., & Rebollo, J. A. (2022). Analysis of the Different Scenarios of Coach's Anger on the Performance of Youth Basketball Teams. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1).
- Gökmen, H., Kuru, E. (2021). Ankara Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nde Görevli Spor Yapan/Spor Yapmayan

- Personellerin Öfke Kontrol Düzeylerinin Ölçülmesi. Spor, Eğitim ve Çocuk. 1 (2), 1-15. DOI: 10.5505/sec.2021.43531
5. Kara, M., Kara, N. Ş., Çetin, M. Ç. (2021). The relationship between karate trainers' continuous angry and angry expressions and levels of cognitive flexibility. Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi, 2(3), 1-12.
  6. Mohamed Moustafa, M., Mohamed Mourad, G., Tawfik El Bakry, S., Said Sayed, F. (2022). Effect of Anger Management Educational Program on Mode of Anger Expression among Nursing Students. Journal of Nursing Science Benha University, 3(1), 940-952. doi: 10.21608/jnsbu.2022.215874
  7. Özer, A. K. (1994). Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçekleri Ön Çalışması. Türk Psikoloji Dergisi, 9(31), 26-35.
  8. Spielberger, C. D., Johnson, E. H., Russell, S. F., Crane, R. J., Jacobs, G. A., & Worden, T. J. (1985). The experience and expression of anger: Construction and validation of an anger expression scale. Anger and hostility in cardiovascular and behavioral disorders, 5-30.
  9. Sunay, H., Bal, E., Kaya, B., & Cengiz, R. (2021). Self-Esteem Level And Anger Control In Trainers (An Example From Ankara). About This Special Issue, 18(22), 211.
  10. Türk Dil Kurumu 2022. Erişim Tarihi 02.02.2022 Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
  11. Üstun, F., & Taşgın, E. (2020). Trait Anger and Anger Expression Styles in Muay Thai Athletes. Journal of Education and Learning, 9(1), 258-267.

